

habituation	خوگیری
در معنای خاص روشی است برای مطالعه ادراک و حافظه در نوزادان. اگر محرک‌های مکرراً به نوزاد ارائه شود در هر نوبت مدت زمانی که نوزاد به آن نگاه می‌کند کاهش می‌یابد، یعنی نوزاد به محرک خو گرفته است. اگر محرک تازه‌ای به او ارائه شود خوگیری رفع شده توجه نوزاد دوباره جلب می‌شود.	
HACKER	هکر
نام یک برنامه رایانه‌ای که برای فرایند کسب مهارت ابداع شده بود. مزیت این الگوی رایانه‌ای که در سال ۱۹۷۴ توسط ساسمن (Sussman) ارائه شد این بود که می‌توانست از شکست‌های خود درس بگیرد (یعنی تشخیص دهد که یک عمل ناموفق به دلیل کدام اقدام قبلی است) و تا حدودی اشتباهاتش را تصحیح کند. این کار از سایر برنامه‌های هوش مصنوعی مانند شردلو (نک: SHRDLU) برنمی‌آمد.	
hallucination	توهم، توهم حسی
ادراک کاذب مربوط به حواس بدون آن که محرک حسی در کار بوده باشد.	
halo effect	اثر هاله‌ای
تأثیر ناخودآگاهی که برداشت اجمالی ما از یک شخص یا صفات مثبت (یا منفی) او بر ارزیابی ما از کل شخصیت او می‌گذارد. مثلاً اگر یک یا دو بار از فردی بخشندگی دیده‌ایم قضاوت مثبت نسبت به سایر صفات او خواهیم داشت.	
halting problem	مسئله توقف
اشاره به این مسئله که هیچ رویه کلی عمومی وجود ندارد که بتوان تعیین کرد که آیا برنامه خاصی که توسط یک دستگاه تورینگ (نک: Turing machine) در حال اجراست در نهایت به پایان خواهد رسید یا نه.	
handedness	دست - برتری
دست برتری، ترجیح دادن استفاده از دست راست (یا چپ) در بیشتر کارهای دستی و در نتیجه ماهر شدن آن دست در آن کارها. (نیز نک: hemispheric dominance)	
handicapped	ناتوان
فردی که نوعی ناتوانی (نه بیماری) جسمی، ذهنی یا حسی دارد.	
haptic touch	حس لامسه
در معنای خاص به لمس کردن (یا انگشتان) از روی اراده برای کاوش و کسب اطلاعات گفته می‌شود.	
hardware	سخت افزار
hearing impaired	کم شنوا، نیمه شنوا
فردی که شنواییش کامل نیست.	
HEARSAY-II	هیرسی دو
یک برنامه هوش مصنوعی برای بازشناسی گفتار که در سال ۱۹۷۶ توسط لسر (Lesser) و ردی (Reddy) بر اساس معماری لوحه‌ای (نک: black board architecture)، که برای اولین بار به کار می‌رفت، طراحی شد. در ساختار این برنامه بخش‌های مستقلی برای معلومات صوتی - آوایی، نحوی و معنایی در نظر گرفته شده است. براساس همین ساختار لوحه‌ای برنامه چند منظوره هیرسی سه (Hearsay-III) در سال ۱۹۸۱ توسط ارمن (Erman) نوشته شد.	
habbian learning	یادگیری هب
فرایندی در شبکه‌های عصبی که ارتباط بین دو سلول عصبی را که همزمان فعال‌اند تقویت می‌کند. قاعده	

یادگیری هب مشخص می‌سازد که وزن پیوند بین دو واحد به نسبت فعال سازی آنها چقدر باید افزایش یا کاهش یابد.

hemispheric dominance

غلبه نیمکره ای

بیشتر نقش داشتن یکی از دو نیمکره مخ در کنترل حرکات دست یا پا در زبان. مثلاً در افراد راست دست (نک: handedness) نیمکره چپ غالب است و در اکثر آنها همین نیمکره در پردازش زبان نیز نقش بیشتری دارد. لیکن این تفکیکها قطعی و تغییر ناپذیر نیست.

hemispheric localization

جایابی نیمکره‌ای مغز، موضع‌یابی جانبی مغز

تخصیص کارکردهای خاص به نیمکره‌های چپ و راست مغز.

hemispheric specialization

تخصص نیمکره‌ای مغز، تخصص جانبی مغز

تخصیص کارکردهای خاص به نیمکره‌های چپ و راست مغز.

heuristic search

جستجوی اکتشافی

جستجوی راه حل مسئله با تکیه بر یک نقشه یا یک رشته معلومات.

heuristics

روش یا فنون اکتشافی

در معنای خاص آن به حدسهایی اطلاق می‌شود که توسط شخص یا ماشین در صورت فقدان الگوریتم معین برای حل مسئله به کار می‌رود.

hidden layers

لایه های

پنهان

(نک: hidden units).

hidden units

واحد های

پنهان

در الگوی پردازش توزیع موازی (نک: parallel distributed processing) به کلیه واحدهایی از الگو یا سامانه گفته می‌شود که به درون‌داد اولیه و برون‌داد نهایی کاری ندارند. در برخی الگوها این واحدها شکل سلسله مراتبی دارند و لایه های پنهان (hidden layers) نیز نامیده می‌شوند. اطلاعات در جریان پردازش از یک لایه به لایه دیگر عبور می‌کنند. (نیز نک: processing units in connectionist systems)

high-level language

زبان سطح بالا

زبانهایی در برنامه نویسی رایانه‌ای که به زبان انسانی نزدیکتر است تا زبان ماشین، اما بیانگر عملیات واقعی رایانه نیست. لذا برنامه‌ای که به این زبانها نوشته شود باید توسط یک برنامه مترجم یا مفسر به یک زبان سطح پایین (نک: low-level language) ترجمه شود. زبانهای معروف پاسکال، بیسیک، فورترن، پرولوگ، لیسپ و زبان C همه از زبانهای سطح بالا هستند.

hippocampus

هیپوکامپ

هسته‌ای خاکستری در مغز که بنا بر تحقیقات عصب شناختی نقش مهمی در حافظه دارد.

H.M

اچ ام

اسم مستعار فرد خاصی که طی عمل جراحی که در سال ۱۹۵۳ برای معالجه صرع روی او صورت گرفت قسمتهایی از قطعه گیجگاهی (temporal lobe) و هیپوکامپ (نک: hippocampus) از مغز او برداشته شد. سپس این شخص دچار بیماری فراموشی پیش گستر (نک: anterograde amnesia) از نوع کاملش شد. پژوهشهایی که روی این شخص انجام شد در مطالعات مربوط به بیماری فراموشی و نقش بخشهای مغز در کار حافظه بسیار مورد استناد قرار گرفته است.

holism

کل گرایی

هر دیدگاهی که کل را حاصل جمع اجزا نمی‌داند، و این مطلب را در نظرات و تبیینهای خود به عنوان یک اصل قبول دارد. در معنای دیگر که پسک (Pask) به کار برده کل گرایی، سبک شناختی (نک: cognitive styles) افرادی است که اطلاعات را به صورت یک کل می‌اندوزند و بازیابی می‌کنند، در مقابل زنجیره گرایی (serialism) که سبک افرادی است که اطلاعات را به صورت رشته‌ای از مواد یاد می‌گیرند و به خاطر می‌سپارند.

homunculus

آدمک حسی- حرکتی

در فیزیولوژی اعصاب به تصویر غریبی از یک انسان گفته می‌شود که نسبت اندازه اعضای بدنش به هم مشابه نسبتهایی است که در قشر حرکتی مغز متناظر با اعضای بدن وجود دارد. در علم شناخت به یک فاعل هشیار فرضی گفته می‌شود که کار پردازش یا دستکاری نمادهای درونی را مطابق قوانین خاص بر عهده دارد. چنین فرضی اگر چه مقبول دانشمندان بسیاری نیست لیکن به نظر می‌رسد لازمه قبول برخی تبیینهای شناختی باشد.

human-computer interaction (HCI)

تعامل انسان و

رایانه

شاخه‌ای از دانش است که تعامل انسان با رایانه را مطالعه می‌کند. جهت گیری کنونی این مطالعات طراحی رایانه یا برنامه‌هایی است که انسان بتواند آنها را به طور راحت تر و کارآمدتری به کار برد.

human factors

عوامل انسانی

نام یک رشته علمی که هدفش بهینه ساختن رابطه انسانها با کارشان است.

human operator

عامل انسانی

humor

شوخ طبیعی، شوخی

یک تبیین شناختی برای شوخیها این است که کلام یا حرکت مربوطه ابتدا با معلومات ما نامتقارن به نظر می‌رسد و با گذشت لحظه‌ای این عدم تقارن رفع می‌گردد.

hypnosis

خواب مصنوعی، هیپنوتیزم

hypothetico-deductive method

روش فرضی - استنتاجی

روشی در نظریه پردازی علمی که در آن ابتدا مفاهیمی بدون تعریف پذیرفته می‌شوند. سپس مفاهیمی نو تعریف شده چند اصل موضوعه پذیرفته می‌شوند. آنگاه بر این اساس و با استفاده از قیاس منطقی قضایا و فرضیه‌ها استنتاج می‌گردند. اگر این فرضیه‌ها در تبیین واقعیتی ناموفق بودند معنایش این است که باید مفاهیم پایه و اصول موضوعه اصلاح شوند. نمونه کاربرد چنین روشی در علوم، نظریه پردازی نیوتن در مکانیک کلاسیک و در روان‌شناسی نظریه و فرمولهای رفتاری کلارک هال (Hull) است.

hysteria

هیستری

این عنوان که ابتدا توسط بقراط به کار رفت به نوعی بیماری روانی مخصوص زنان گفته می‌شد که به گمان حکما به سبب جابه‌جایی رحم پدید می‌آمد و با توهم و احساس خفگی و درجانی از بیهوشی و بیحسی همراه بود. در روانکاوی و روان‌شناسی قرن اخیر نیز نشانگان گوناگونی برای این بیماری مطرح شده است. در طبقه بندی امروز به چند نوع ناتوانی کنشی گفته می‌شود که در حواس یا هشیاری فرد به طور ناگهانی بعد از فشار هیجانی بروز می‌کند.

ICSS

پژوهشکده علوم شناختی